

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 70. ANULU XI.

Sabiu 10 Augustu 1863.

Telegrafulu iese de doua ori pe saptamana: joia si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiul pnenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte partii ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumetate de anu 4. fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a trei'a optetere cu 3 1/2 cr. v.

Diet'a transilvana.

Siedinti'a XIII,

tinuta a Luni in 5/17 Augustu 1863.

(Continuare).

Schnell se alatura la Schneider, cu modificarea de a se dice in locu de „unele“ „mai multe“, si'n locu de „se simte“ cu dorere „se deplora.“

Schuller in cuventu scrtu si inspiratu de buna-vointia, blandetia si moderatiune sprijinesce proiectulu originalu.

Assemenea E. Herbert, aducendu aminte, ca din cei patru frati, precum a numitu Baritiu pre natiunile Transilvaniei, lipsescu aicea doi.

Gavriilu Manu in cuventu lungu, liberalu si energicu proieptea a nu se manifestá parerea de reu pentru-ca u'au venitu reprezentantii unoru tinuturi, ci pentru-ca unele tinuturi nu suntu reprezentate.

Puscariu sprijinesce pre Manu.

Br. Bedeus. Sa se manifesteze in partea d'antáiu parerea de reu, ear partea a dou'a sa remána neschimbata.

I. Balomiri e incontr'a terminului „profunda parere de reu“, cáci parerea de reu aru avé locu numai la casu de nepotintia, si aici nu e nepotintia, ci nevointia. Déca aretámu parere de reu, atunci aretámu indirecte si simpatia cu principiile celoru remasi afara. Pretinde stergerea alineeroru 20 si 21.

Wittstock reflecta pre Balomiri, ca dor s'aru poté presupune, ca diet'a priimesce motivele produse de membrii refusatori, de ore ce acelea in § 21. se reprobéza in modu forte resolutu.

E. Schmidt dice, ca lipsirea atátoru membri nu se poté ignorá din partea dietei, cu atát'a mai putinu, cáci si Maiestatea Sea in noulu rescriptu s'a declarat in sensulu acest'a. — Comissiunea de adresa provóca in pasagiulu acest'a pre diet'a, a manifestá simtirea sea in privini'a acest'a. Ce simtirea poté fi aceea? Simtirea de bucuria de siguru nu, cáci crede ca 'n diet'a acest'a nu e nici unu suflatu, care sa se bucure de absinti'a mai multoru reprezentanti. Simtiu de nepasare inca nu, vediendu-nelipsiti de atát'a capitalu de capacitate parlamentara si politica. Asiá mai remáne numai simtiulu parerei de reu, care sa-lu manifestámu. Diet'a nu se 'ncurca in neconsecutiune, déca se va manifestá parerea de reu in adresa, de si nu s'a priimitu si 'n protocolu; cáci nepriimirea in protocolu au urmatu numai din cause curatu formale si regulamentare.

Strigári; Schluss! Incheiare!

Rannicher cá referinte sperá proiectulu. In aline'a 15, dice densulu, s'a facutu amintire, ca maioritaea membriloru dietei, atátu a celoru alesi de poporu, cátu si a celoru chiamati de coróna, e aci; dar de óre ce o parte insemnata lipsesce, erá cu totu dreptulu a se atinge si acésta impregiurare. Densulu insusi a fostu unulu dintre acei'a cari au cerutu, a nu se exprime in protocolu parerea de reu, pentru-ca au crediutu, ca nu-i e locul acolo; aici insa cugeta, ca trebuie sa se puna. In loculu terminului „vermisst“ (se simte cu greu) se 'nvoiesce a se pune „wird beklagt“ (se deplora).

Facendu-se votare, atátu propunerea Dr. Ratiu, cátu si a lui G. Manu remánu in minoritate.

Assemenea si a lui Schnell, a se dice in locu de „unele“ (cercuri) „mai multe.“

Aline'a 20 se priimesce cu aceea, cá in locu de „se simte“ sa se dica „se deplora.“

Aline'a 21.

C. Schmidt din cuvintele „fára vin'a loru“, ba in contr'a vointiei loru“ ia ansa a face atenta diet'a, sa nu se incurce cum-va in contradictiuni cu faptele. Cáci vedemu, ca mai cu séma totu deputatii cei d'antáiu se alegu si a dou'a óra, si asiá crede, ca nu se poté dice, ca cercurile fára vin'a si voi' a loru remasera nerepresentate, pentru-ca 'n casulu acest'a n'aru fi alesu totu pre deputatii de mai nainte.

Filtsch. Ceea-ce dise C. Schmidt, inca nu e urmare, cáci cercurile poté totu dorescu inca, cá deputatii loru sa intre in dieta.

Zimmermann apera conceptulu. Pasulu acest'a, dice densulu, se reduce la chiamarea la dieta. Mai nainte, si anume dupa art. X. din 1791. trebuiau sa vina la dieta toti deputatii „sub poena in legibus expressa.“ Acuma insa nu e asiá; in ordinéa dietala (legea electorala) se dice: ca creditiv'a indreptatiesce pre deputatu a intrá in dieta, va sa dica, i da unu dreptu, nu-i impune insarcinare ori dor chiaru sila de a participá la dieta. Unu singuru casu de sila cunosce elu din istoria, si acest'a se datéza din Pest'a din 19 Septembre 1848., unde la propunerea lui Kossuth, a ministrului de finantie de atunci, in privinti'a deputatiloru sasi, cari nemultiamiti cu directiunea luata si-depusera mandatele, decretá diet'a, ca resigatiunea e priimita si presedintele sa dispuna a se face alegéri noue; ear pâna la venirea deputatiloru noi acestia sa nu-si parasésca locurile, cáci la din contra voru fi priviti é a desertori (fugari). (Ilaritate). Densulu crede a avé indatorire morala de a aduce casulu acest'a la cunoscintia publica.

Schnell, luádu ansa din observatiunea facuta de I. Balomiri, propune a se adauge in adresa „fára de a acceptá motivele“ (aduse de deputatii magiari).

Presedintele-lu face atentu, ca aceia nu cátra dieta si-au descoperitu motivele, prin urmare diet'a nici poté face in-trebuintiare de ele.

Hannia cérca a reflectá lui C. Schmidt, ca tocmai prin aceea, ca poporulu lasádu-si lucrurile sele cele inteltóre alcarga de nou la alegerile supletorie si alege iar pre acei deputati, cari antái'a data n'au intratu, tocmai prin acésta aru dovedí, ca va, cá deputatii lui sa intre in dieta. Remáne pe lángha conceptu.

Aline'a 21. in modulu acest'a se priimesce neschimbata.

Aline'a 22.

de Rosenfeld propune, cá in locu de „impoteritulu comissariu regescu alu Maiestáti Vóstre ni-a datu“ etc. sa se dica „Maiestatea Vóstra ati demandatu ani se dá prin impoteritulu“ etc. Se priimesce.

Aline'a 23.

C. Schmidt corege in testulu germanu „principatu“ prin mare-principatu. *)

Branu de Lemény va a se traduce „beglaubigt“

*) Ne luámu voia, a trage atentiunea dloru referinti asup'a acelei impregiurári, ca 'n testulu romanescu pasagiulu acest'a intregu a remasu afara. (Red.)

prin „statuitu, fundatu.“ Lassell recomandă în locu de „beglaubigt“ „beurkundet“. Rannicher apera conceptulu său recomandă apoi simplu „enthaltene“ (cuprinse), — carea se priimesce.

Puscariu cere, sa se tramita o deputatiune la Vienna, carea sa veda actele amintite, un'a pentru-ca si Maiestatea Sea o doresce, alt'a pentru-ca noi suntemu ai tempului presinte, dar avemu datorintia a ne 'ngrijii si de venitorime. Schuller se roga ase comunica propunerea si'n limb'a germana. Se face. Propunerea remane nesprijinita. Conte Siolutiu incontr'a eii.

Aline'a 24.

Maager in cuventu lungu espune, ca elu, nascutu si crescutu intr'o tiara constitutiunala, unde potestatea e' impartita intre domnitoru si suditi, pune mare pretiu pe vechiulu, dreptu de legislatiune alu Transsilvaniei si ca dintr'ensulu sa nu lasamu a ni se perde nimicu mai multu, de catu e tocmai de neaperata trebuintia, si de catu pretinde tempulu cu desvoltarea impregiurariloru, si unitatea si puterea si marimea imperiului.

Aline'a 24 vorbesce despre doua acte mari de statu, despre doua acte ale intieptiunei imperatesci si ale marimeii sublime de reginte, despre diplom'a din 20 Octobru 1860 si patent'a din 26 Februaru 1861. Densulu, ca milioanele de credinciosi suditi austriaci, a salutatu cu bucuria aceste acte, care restituiescu constitutiunea. Cu tote acestea candu e vorb'a, ca actele amintite sa se inregistreze intre legile tierei, densulu la acest'a nu-si pote da consimtiamentulu, pentru-ca acelea nu suntu aduse pe cale constitutiunala, ci octrouate, impuse.

Nu pote aproba dar a se petrece aceste doua acte intre legile tierei, asiá precumu suntu, neschimbate. Si tocmai candu amu voi, oare pote-vomu? Ungari'a protesteaza incontr'a patentei din 26 Febr. 1861; adica incontr'a mergerei depulafiloru eii la senatulu imperialu. Ungari'a, dupa-cum crede densulu, nu va nici decatu desbinare de catra Austri'a, ci numai modulu invoirei inca nu l'a potutu afla. Si in Vienn'a se pretiniesce mai multu spiritulu acelei legi, decatu liter'a eii, si asiá deca Ungari'a aru afla altu modu de a participá la afacerile comune ale imperiului, ce aru face Transsilvania? Potere-aru ea intrá atunci in senatulu imperialu? (Strigari: Poté!) Eu credu, ca nu, caci Tranni'a fatia cu Ungari'a remane in referentie neschimbate diplomatice. De aceea si Tranni'a ca membru automu alu coronei ungare are dreptulu de a revede patent'a din Febr., de a consulta asupr'a eii si apoi a substerne Maiestatii Sele unu articulu de lege, in care cu privire la Tranni'a si diferitele eii referentie si a positiunei eii diplomatice fatia cu Ungari'a sa se fixeze participarea eii la afacerile comune ale imperiului. Si de aceea, dice mai departe, densulu in asigurarea cuprinsa in aline'a 24 pentru susceperea ambeloru diplome intre legile tierei vede unu prejudetiu forte periculosu, si propune, ca'n al. 24 dupa cuvintele „suntemu si gal'a“ sa se continue: „a luá la pertractare aceste doua diplome ale propositiuniloru regesci, a le termina intr'unu modu corespunzatoriu cerintelor Tranniei si convenibilu si dorintelor tieriloru ereditarie, si proieptele de legi infiintiate astfel a le substerne indata sanctiunei Maiestatii Vostre P. N. si apoi a le incorpora legiloru provinciale transsilvane.“

Proieptulu lui Maager cadeá cu unanimitate, de nu-lu propteau Lassell si Franciscu de Trauschenfels.

Dr. Ratiu propune, a se aduce § acest'a in legatura mai stricta cu ceialalti de mai nainte, si a se pune 1) dupa cuventulu: care etc. „se manifesteaza atatu in restituirea constitutiunei transsilvane, catu si“ etc., 2) in locu de „data“ „decretata, facuta.“

Facendu-se prin presiedintele intrebarea, de suntu sprijinite, ori nu, proieptele, maiortatea le sprijinesce, si asiá se'ncepe desbaterea asupr'a loru.

de Rosefeld. De ore ce despre restituirea constitutiunei transsilvane s'a tractatu in aline'a 8 si 9., sa remanemu pe langa conceptu.

Zimmermann combate assertulu dr. Ratiu, si dice, ca nu e adeveratu, ce sustinuse acel'a, ca poporele dincolo de Laitha innainte de 20 Oct. 1860. n'au avutu constitutiuni. „De aru fi drepta, dice, acesta observatiune, noi inca din 1849 n'am fi mai avutu pretensiunea de a mai fi guvernati constitutiunalminte. Tierile dincolo de Laith'a au avutu constitutiuni de sute de ani, si staturile acolor'a pe bas'a loru exercitau drepturi cam ca parlamentulu englescu. Aceste re-

presentatiuni si-au pierdutu drepturile in urm'a unoru eveniminte, care semená multu cu acelea, ce le avuramu in Tranni'a le anii 1848 si 49.— Standu aceea, ca tierile acelea numai prin 20 Octobru 1860 au intratu in sirulu tieriloru constitutiunale, prin acest'a indirectu s'aru dice, ca ele (d. e. regatulu Boemi'a in urm'a batâii de-la muntele albu la a. 1620) in modulu celu mai legalu si-au pierdutu dreptulu de a exista constitutiunalminte.— Dar e si de prisosu, a ne re'ntorce asiá de parte in istoria, pentru de a trage o paralela si de a clarifica consecutiunile. Ajunge ca sa amintimu, ca promisiunea de institutiuni constitutiunale fu priimita in art. 13 alu actului confederatiunei germane din an. 1815, in consunantia cu principiele proclamatiunei dela Kalisch, care aducendu aminte poporeloru de demnitatea loru omenesca si promitiendu-le existintia cetatienesca politica amesuratu aceste'a, le dusera la lupta incontr'a despotismulu napoleonicu, pentru-ca poporele batura batâile eliberareii, nu— altii. Poporele de dincolo de Laith'a avura numai nefericirea, ca trebuira sa ascepte multu, pana li se realisá promisiunea din actulu confederatiunei germane. — A fostu rezervatu miscariloru anulu 1848, a desgoli putrejunea si vechitur'a unei sisteme, ce vedea in popore numai o turma — Cu prim'a spirare a unu spiritulu mailiberu cadu sistem'a, de carea cancelariulu de statu de atunci se tinuse generatiuni intregi, in contrastu cu promisiunea acelu manifestu, care la anulu 1809. fuse se indrepta'u catra poporele Austriei si cu consensulu lui. D'abiá la anulu 1848. primira constitutiunea promissa, si in 15 Martiu 1848. acele tieri intrara prin faptu in sirulu tieriloru constitutiunale. Se proclamá principiulu responsabilitatii ministriloru, se emise o constitutiune din 25. Aprilu 1848, spre a escuta aceste principie, si de atunci suveranulu in privint'a tuturoru afaceriloru, ce atingu intrég'a monarchia, n'a mai fostu independinte, adeca n'a mai potutu dispune „motu proprio“, ca in tempulu antemartialu.—

Apoi sfatuindu la intrebuintiarea de termini mai potriviti, trece oratorulu la cuventulu: „constitutiune data.“ Terminulu acest'a crede elu ca se reduce numai la forma, si nu se dice prin tr'ensulu, ca constitutiunea a fostu o gratia seu unu daru, ci ca numai constatea faptulu, ca Maiestatea Sea au emisu aceste acte. De aceea nici pasulu „dupa restituirea constitutiunei“ nu-lu pote aproba, caci constitutiunea vechia transilvana a fostu basata pe sistem'a numai a trei natii si numai a 4 religii recepte. „Deaca dicemu dar: dupa restituirea constitutiunei“, prin acest'a dicemu ce-va, ce contradice la starea lucrului si la icon'a acestei adunari. Aru trebui sa datamu indereptu tempulu, in care traimu; aru trebui, precumu dise mai nainte altu vorbitoriu (Schuler-Libloy), sa negamu totu ce s'au intemplatu in cei 15 ani din urma, si acesta desfasiurare a dreptului in cei 15 ani, din urma noi nu o potemu denega; aceia dintre consotii nostri din tiara si din imperiu, e ar i m a i n a i n t e nu veniau la dieta, (Romanii) nu voru pote nega acesta desvoltare; noi cari veneamu si m a i n a i n t e (Sasii etc.), nu vomu voi a o nega, caci vedemu intr'ens'a o cucerire, ce o-a facutu principiulu libertatii pe cale pacifica. Eu „restituirea constitutiunei transilvane“ nu potu dice nici cu privire la dieta; caci pentru compunerea dietei nu cunoscú alta lege, de catu art. 11 din 1791. Acest'a dice la inceputu: Dietam ordinariam constituunt membrii acestia si acestia, si ca aceste „status et ordines trium nationum suntu totius Principatus repraesentantes.“ *) Dar nu potu dice: „restituirea constitutiunei de mai nainte“ nici pentru aceea, caci organismulu de fatia, mai cu sema in comitate si in scaunele secuiesci, e cu totul diferitu de constitutiunea loru mai nainte. In comitate se facu adunari, dar acelea suntu diferite de cele statuite prin art. 12. a. 1791 atatu in privint'a compunerei, catu si in privint'a competintiei. Catu pentru compunere, in congregatiunile marcale numai nobilii aveau votu, de vreo representatiune a comuneloru s. a. nu era vorba. Ear catu pentru competintia, congregatiunile marcale pe atunci poteau discuta lucruri, care astadi se tinu de afacerile comune ale imperiului, pe candu acum se ocupa numai cu afaceri municipale seu provinciale. Dar „restituirea a constitutiunei“ nu potu dice nici pentru contradictiunea, ce susta intre o decisiune forte momentosa a constitutiunei de mai nainte si a starei de fatia a lucriloru. Nu

*) Ca staturile si ordinele (mai la intielesu: nobilii si cetatienii) celorlu trei natii (Ungarii, Secuii si Sasii) suntu reprezentantii intregulu principatu. (Red.)

va negă nimenea, ca mai înainte eră dreptu constitutivonalu, ce dîce art. 15. din a. 1791 in cuvintele următoare: In conformitate aprobat. const. part. III, Tit. 42. art. 1., et puncti V sacri diplomatis leopoldini status et ordines, præsenti Articulo de novo assecurantur, quod ad omnia Officia publica, tam politica, quam Cameralia, ut et Justitiæ Administrationem respicientia non alii, quam Patriæ Cives, ad alterutram e tribus, a lege receptis Nationibus pertinentes, qualitatibus a Lege requisitis instructi applicabuntur.*)

Aceleasi decisiuni se afla si in articolulu 20 1791 privitoriu la Guvernii, si in art. 21. 1791 privitoriu la ocuparea consiliarieteloru aulice la cancelari'a aulica si in art. 22. 1791 privitoriu la personalulu de conceptu si manipulatune la Guvernii.

Din motivele acestea densulu nu pôte spriginî pasagiulu „restituirea constitutiunei transsilvane,” ci remâne pe lînga proiectulu de adresa. (Strigări: bravo!).

Br. de Friedenfels a voitu, dîce, a vorbi in contr'a lui Maager, a cărui amendementu ne-aru duce pe câmpulu celu sterpu alu politiceii de coniecture (cum amu dîce, la o politica: pe gâcite. Red.); dar nefiindu Maager sprijinitu, densulu se alatura la Zimmermann.

Dr. Ratiu dîce, ca Zimmermann nu l'aru fi intielesu bine.

Rannicher nu afla de lipsa a apera conceptulu, dupa-ce Zimmermann l'au aperatu in modu asiá stralucitu.

Presedintele aduce la votare proiectulu Dr. Ratiu, dar nepotendu-se cunósce, deaca e majoritatea au minoritatea pe partea lui, dispune a se face scrutiniu.

Eitel face o mica observare formală.

Br. de Siagun'a sprijinesce pre Dr. Ratiu, dicendu, ca se intielege de sine, ca noi, cându ceremu restituțiunea constitutiunei transsilvane, nu o voimu cu tôte scaderile eii, ci, apretiuindu mai multu spiritulu decátu materi'a eii, o voimu cu acele schimbări, care le cere tempulu si cultur'a innaintata. (Sa traiésca!).

C. Schmidt crede, ca nu e diferentia mare intre conceptu si amendementulu Dr. Ratiu; elu din parte-si se iuviesce si cu acest'a.

Zimmermann se silesce a aflá unu terminu potrivit, cá sa nu venimu in colisiune intre ceea-ce dicemu si intre ceea ce se face. Déca dicemu: „restituirea constitutiunei vechi,” prin acest'a nu intielegemu, nu potemu intielege alt'a, decátu ce amu intielesu si pan'acumu: adica diploma leopoldina din a. 1691; ale cărei decisiuni, dupa art. 2. din 1791., trebuiescu pazite „inviolabiter” (nevatemala.) Dar tinendu-ne de acésta diploma, óre unde amu ajunge, in ce contraste ne-amu incurcá? Deci propune dar a se dîce in locu de: „restituirea constitutiunei de mai înainte” „restituirea principiului constitutivonalu in Transsilvania.” Cu cestu terminu amu dísu aceea, ce vremu sa dicemu; ear de punemu „restituirea constitutiunei,” atunci intielegemu si form'a si mecanismulu si organismulu Transsilvaniei de mai înainte. (Bravo!)

Sipotariu in cuventu motivatu partinesce propunerea dr. Ratiu si se alatura la parerea lui C. Schmidt.

Baritiu cá referinte cere cuventulu din urma, apera conceptulu si combate-de si cu parere de reu-pre aceia, cari lupta pentru restituirea constitutiunei de mai înainte, carea in multe puncte a fostu rusinea nóstra, a fostu rusinea némului omenescu.

Alduleanu va sa vorbésca, dar dupa referintele nu-i mai e iertatu.

Din votarea, ce se face acum, resulta, ca majoritatea e pentru amendementulu dr. Ratiu.

Assomenea se priimesce prin majoritate amendementulu dr. Ratiu, cá la sfársitu in locu de „sa notomésca” sa se puna „sa decreteze.”

La aline'a 25 corege de Rosenfeld „art. XI.” din testulu romanescu in „art. II.” (Va urmá.)

*) Amesuratu aprobat. const. part. III. Tit. 42 art. 1. si punctulu V. alu p. n. diplome leopoldine staturile si ordinele prin articolulu ácest'a se asigureaza de nou, ca la tôte officiele publice, atátu politice, cátu si cameralie si la mantinerea justitiei nu se voru aplicá alții decátu cetatienii patriei si fii ai unei'a din cele trei natiuni priimate, deaca voru fi inzestrati cu qualitatile recerute de lege. (Red.)

Alegeri noue.

In scaunulu Odorheiului se realesera Gavriilu Daniel, Lazaru Ugron si cont. Ioann Bethlen sen.

In scaunulu Muresiului se realesera cont. Stefanu R h e d e i si Samuilu de Nagy.

In orasiulu Gherl'a se realesera Gregoriu Simai si Solomon Gaizágo.

In orasiulu Elisavetopole cá alu doilea deputatu cont. Bethlen.

Cá regalistu nou sa se fia denumitu prin Maiestatea Sea Episcopulu titularu si canoniculu rom. cat. din Oradea-mare, de Fogarasy.

O voce romanésca si un'a francesca despre Austri'a.

Románulu scrie: Scirile cele mai insemnate din strainatate s'au publicatu eri. Credemu in sa de folosu a reveni asupr'a initiativei luate de Imperatulu Austriei d'a convocá petoti suveranii germani la Frankfurtu, pe care diuariulu la France'lu numesce vechiulu orasiu imperiale, precumu mai dîce, ca in acestu actu se regasesce marirea si maiestatea vechiloru imperati ai Germaniei. Aceste cuvinte ne facu a intielege, cátu de mare insemnate are factulu, despre care vorbimu, prin importantia ce pôte dobândi Austri'a in nóua reforma a confederatiunei germane pe base largi si liberali, cari suntu astadi principiile guvernului din Austriei.

Aceste principie datátore de viétia, priimate si aplicate cu sinceritate de junele imperatu alu Austriei, au radicat in pucinu timpu imperiulu seu din starea critica, in care se aflá si i-au datu o adevrata importantia in Europ'a si mai cu séma in confederatiunea germana. Astufelu, „La France,” intr'unu articulu „Austri'a si Franci'a,” din care amu reproducu eri o mare parte, dîce: „Junele suveranu, cărui'a Austri'a ii datoresce regenerarea sea, a intielesu cu o inteligintia atátu de mare ca 'n timpii d'acumu popórele nu se potu conduce, si problemele cele mari nu se potu deslegá, de cátu prin libertate.” Si mai departe: „Imperatulu F. Ioseph, ajutatu de ministri eminenti, stabilese, prin libertate si prin sincera dezvoltare a principiiloru constitutiionali, prosperitatea imperiului seu.” —

Sabiiu in 9 Augustu. In siedinti'a dietala de Miercuri (7/19 Augustu) se citi si desbatu proiectulu de adresa pana la capetu; astadi Vineri in 9/21 Augustu se citi proiectulu in tustrele limbile a trei'a óra. Siedinti'a cea mai de aprópe va fi Lunii 12/24 Augustu. La ordinea dílei e pusa inarticularea natiunei romane.

Sadu (lînga Sabiiu) in 4 Augustu 1863.

Comun'a nóstra au fostu petrunsa astadi de o nespusa si rara bucuria, vediendu-se fericita a priimi pre nisce oaspeti innalti, barbati doririloru natiunei nóstre.

Escellentia Sea D. Vice-Presedintele Guvernului transilvanu B. Popp cu Escellentia Sea d. sofia si intreag'a familia, insotiti de mai multi p. o. domni si domne, au fostu caus'a acestei nespuse bucurii pentru comun'a nostra!

Intielegendu noi, ca Escellentia Sea D. Vice-Presedinte va sa ne cercetedie, si ca va plecá din Sabiiu la 11. óre innainte de prándiu, comun'a erá pusa intr'o viia miscare, ca sa iésa innaintea inmaltului óspe, spre a-lu bineventá; si pe cându socoteamu ca va fi plecatu din Sabiiu, eata ca fára veste sosese la 11. óre, si asiá dorinti'a, de a-lu bineventá cu esírea innainte, nu ni se potú implini.

Dupace in sa descálecá la tinerulu Parochu St. Popoviciu, o deputatiune numerosa rogá pre D. Protopopu I. Hannea compatriotulu nostru, cá sa ne fia conducatoriu la bineventarea Escellentiei Sale, carele prin o cuventare petrunsiátore, ce ne immiscá inimile, salutá pre E. Sea si-i aminti pre barbati, cari au esitu din sinulu comunei nóstre, cari lucescu in istori'a natiunei nóstre, precum: unu Clainu s. a., care cuventare se incheiá cu unu intreitu „sa traiésca!” entusiasticu. — La acést'a response Escellentia Sea cu nisce cuvinte dulci si aduncu petrunsiátore, care facura cá ochii sa ni se inverteasca in lacrimi de bucuria, multiemindu mai antáiu Meiestatii Sale prea bunulu nostru Imperatu, carele s'au iuduratu a-lu radicá la rangulu de Consiliaru intimu

alu Maiestății Sale, — ceea ce națiunea noastră din statulu mi-
renescu nau avutu, — pofindu-ne că sinulu comunei noastre
sa produca și pe venitoriu mai multi asemenea fii demni.

Cătra 7. ore s'era, spre a manifestă locuitorii noștrii
Escellentiei Sale nespunsa-le bucuria, esira cu micu cu mare
imbracati serbatoresce innaintea Escellentiei Sale pâna afara
din satu, unde se formasera două siruri lungi pe de o parte
și alt'a a drumului, unde aseptă pre innaitulu ospe,
pre care-lu intempina tinerulu nostru Parochu St.
Popovicu cu o cuventare scurta, dar binenimerita,
prin carea descoperi Escellentiei Sale din nou in nu-
mele locuitorilor nespunsa-le bucuria, ce au simtit'o prin
venirea innaltului ospe, și pofindu-i calatoria fericita, prin
strigări entusiastice „Sa traiésca !” continuate pâna la trece-
rea tuturor stimatiloru domni.

Acestei bucurii pentru noi nespuse, nu din altu motivu
indraznescu a Te rogá, Prezonorate D-le Redactoru ! a-i dá
locu in pretiuitulu nostru „Tel. Rom.” ci numai că sa do-
vedimu, ca cunoscenti'a de apretiuire cătra barbatii séu mai bine
disu cătra parintii națiunei noastre au petrunsu aduncu in po-
porulu nostru, carele simte cu incredere, ca barbatii lui 'lu
voru conduce la limanulu doritu de seculi. †

Alb'a Iuli'a 7 Augustu 1868.

Onorata Redactiune !

Diurnalulu Domniei Vóstre au adusu in Nr. 56 a. c. o
„epistola deschisa cătra multu onoratii deputati ai dietei
transsilvane”, in care d. I o a n n A x e n t e, ce se numesce
și Severulu, luându-si voia de a aretá in publicu, pâna in-
cātu sta sub cercetare criminala pentru conturbarea religiunei
si-ia totodata licentia de a face naratiunea lucrului o b i e p-
t i v e și s u b i e p t i v e nu numa, ci totodata de a me
și denunciá On. Publicu, cumca eu asiu fi alergatu la Clusiu
și l'asiu fi acusat pentru facut'a-i nelegiuire.

Va fi trecutu, credu eu, destulu tempu, cá d. Axente
sa-si fi potutu realisá ferbinte dorintia de a fi recunoscutu
de deputatu la diet'a transsilvana, și pentru aceea credu
ca-mi vá fi permisu și mie acumu macaru, a subveni memo-
rii Domnului Axente, de cum-va gresiél'a aru fi numai aici,
și a reduce tóta istori'a facuta de D-lu Axente la adeveri-
tatea objectiva, fiindu eu datoriu cu acést'a nu numai mie,
dar' și stimei On. Publicu.

Eata intemplantia. D-lu Axente, dupa ce se facú Cura-
toru primariu la biseric'a greco-catolica din Alb'a Iulia in
Lipoveni, și dupa-ce despre lucrurile Bisericei priimi unu
inventariu facutu prin comisiune consistoriala, mai aflá cu
cale tocmai in Duminec'a lasatului de brândia a anului 1863
chiaru sub celebratiunea Manecárei (utreniei), a tramite pre
d. Nicolaiu Barbu cu vreocáti-va altii cá sa-mi inventedié
luminele din altariu; eu amu aflatu a nu fi cu cale, cá lumi-
nele, ce se aducu jertfe pe sântulu altariu, sa se inventedié
chiaru sub servitiulu domnediescu; totusi aretai luminele
tramisiloru Dlui Axente.

In aceeași domineca sub celebratiunea inseratului (ve-
cerniei) fiindu și D. Axente cu ai sei in biseric'a, mi-a tra-
misu in Altariu o epistola sigilata cu acea provocatiune, cá
numai decātu sa-i dau respunsu; eu priimindu epistol'a amu
disu, cá biseric'a nu e cancellaria, ci loculu rogatiunei, dreptu
aceea i voiu respunde dela cas'a parochiala, ce audindu D.
Axente se catraní cumplitu si-mi amenintia, ca de nu-i voiu
dá respunsu numai decātu, mie-mi va paré reu de urmári.

Dupa finitulu inseratului esindu din biseric'a, crisi-
niculu dupa datina voia sa inchida biseric'a și sa aduca cheile
bisericei la cas'a parochiala, unde totdeuna s'au conservatu—
insa D. Axente a luat potentione cheile bisericiei dela crisi-
niculu și le-a dusu la cas'a sea. — Luni in septemân'a prima
a s. postu amu aseptatu dupa cheile bisericiei pân la amiédi,
și netramitiendu-mi-le D. Axente, m'amu vediatu silitu sa me
ducu la B l a s i u, cá sa aflu leuire la scaunulu Metro-
politianu pentru incercarea acelei indrasniri nelegiuite.

Asiá dar' eu nu m'amu úsu la Clusiu—dar' nece eu
amu acusat pre D. Axente, ci pâna ce asi fi facutu cala-
tori'a Blasiului incóce și incolo impiedecatu și prin esunda-
tiunea apelor, vreocáti-va din poporeni au facutu in scrisu
aretarea faptului cătra In. Gubernu, de unde venindu lucrulu
la Incl. Magistratu localu, s'a si facutu incuisitiune in acelu
objectu.

Pentru acumu, me tiermurescu cu simpl'a espositiunea

Redactoru respundiatoru Zacharia Boiu.

lucrului, dupa cumu se póte documentá, și adaugu numai
atát'a, ca D. Axente n'au avutu dreptu sa ocupe potentione
cheile bisericiei, nece sa intre potentione in altariu, spre a
desface Sicriulu lumineloru de jertfa, ci déca i s'a parutu
ca eu asiu fi fostu datoriu sa me supunu demandatiunei Dlui
trebuiá sa fia facutu Dnia Sea aretare la scaunulu metropoli-
tanu, și sa fia aseptatu de acolo dispositinne.

Bine voiti, rogu-ve, a dá locu acestei rectificatiuni in
diurnalulu D-Vóstre.

Cu respectu
Alu D-Vóstre

stimatoriu
Aug. d. P a p m. p.
protopopu gr.-cat.

Din strainatate.

Cestiunea d'ilei e cogsessulu principiloru din mediulu Eu-
ropei in Frankfurt. Conferintiele se incepura in 5/17 Augustu
la 11 ore și se continuara pâna la 1 óra. Dupa amédiar fu
conferintia. La 6 ore a fostu unu banchetu datu din partea
cetátii, in care antistele, siedindu fatia cu Monarchulu Au-
striei, radicá unu toastu in onórea domnitoriloru adunati.
Maiestatea Sea multiamí in cuvintele cele mai cordiale pen-
tru ospitalitatea cetátii Frankfurt și inchiná pentru fericirea
eii. Aclamatiiunile entusiastice resunara in departare, și po-
porulu adunatu manifestá bucuri'a sea prin strigári și musica.

Germani'a leaga mari sperantie de acestu congressu, și
Domnitoriulu Austriei cá celu ce a luatú initiativ'a, ori cându
și ori unde se arata, e salutatu cu veneratiune și susuffletire. —

In Paris se serbá d'iu'a natala a Imperatulu din 3/15
Augustu fára vre-unu evenimentu deosebitu.

In Russi'a și Poloni'a totu lupte și nevoi.

Unu telegramu alu lui „Botschafter“ ne spune
ca conferintia I. la propunerile mariloru—duci de Baden și Wei-
mar a fostu secreta; ca Imperatulu Austriei a cuventatu mai
antáiu, și regele din Bavari'a a respunsu in modulu celu mai
recunoscatoriu și caldurosu; ca sensatiunea e fórté buna;
ca Baden și Weimar propunu a se mái invitá odata regele
din Prussi'a; ca propunerea, spriginita de Imperatulu Austriei,
se priimi cu unanimitate, și regele din Saxoni'a se imbiá a
predá invitatiunea in persóna. —

Nr. 39—1

Incunoscintiare.

Dupa rescriptulu inaltului Ministeriu de resboiu din 4
Augustu a. c. despre Nr. 6212, in e. r. Academia
teresiana unu locu din fundatiunea baronu Schellereriana
pentru unu fiiu de oficiru a devenitu in vacantia. —

Conditiiunile mai de aprópe spre inlocuirea acestui locu
fundatiaru se potu privi din concursulu scrisu in Novel'a
sabiiana impreunata cu curieriulu transsilvanu esindu in 19.
21. și 24. Augustu a. c.

Pretiiurile de piatia

din Sabiiu in 9/21 Augustu 1863.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	87
„ de midilocu „	3	60
„ de códa „	3	33
Secar'a galét'a nemiésca (Metzen) *)	2	60
„ de midilocu „	2	53
„ „ códa „	2	47
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen)*)	1	40
„ „ midilocu „	1	33
„ „ códa „	1	27
Cucuruzulu galét'a nemiésca (Metzen)	2	67

*) 3 galete nemiésca suntú=2 gal. ardelenesca.

Burs'a din Vien'a in 10/22 August 1863.

Metalicele 5% 76. 85.	Actile de creditu	192.
Imprumutulu nat. 5% 82. 25.	Argintulu	111. 25
Actie de banca 795.	Galbinulu	5. 31 1/2

Editur'a și tipariulu tipografiei diecesane